

RZEPAK OZIMY

Najważniejszą rośliną oleistą uprawianą w Polsce jest rzepak ozimy. Z uwagi na duże znaczenie gospodarcze rzepak jest przedmiotem intensywnych prac hodowlanych. Badania dotyczą zarówno cech użytkowych (głównie jakościowych) m.in. zawartości i składu kwasów tłuszczowych, zawartości białka i włókna, jak również cech rolniczych tj. wymagań glebowych, potrzeb nawozowych oraz odporności na warunki stresowe (np. okresy suszy, niskie temperatury) i na choroby. Postęp hodowlany dotyczy także plonowania, a to przede wszystkim dzięki tworzeniu odmian mieszańcowych.

Hodowla odmian mieszańcowych odznacza się szczególnie dużym postępowaniem ze względu na wykorzystanie efektu heterozji. Przejawia się on głównie bujniejszym wigorem roślin, często szybszym rozwojem a przede wszystkim większym plonem nasion. W ostatnich latach nastąpiło wyraźne zwiększenie udziału odmian mieszańcowych w uprawie. Odmiany mieszańcowe cechują się większym potencjałem plonowania, rośliny wytwarzają silniejszy i bardziej rozwinięty system korzeniowy dzięki temu mogą lepiej pobierać składniki pokarmowe. Większość odmian mieszańcowych lepiej sprawdza się w przypadku opóźnionych siewów, ze względu na szybszy rozwój początkowy. Są one jednak bardziej wymagające co do stanowiska. Odmiany populacyjne charakteryzują się stosunkowo łatwym zbiorem ze względu na mniejszą masę roślin.

Plonowanie rzepaku jest oczywiście wypadkową wielu czynników. Rolnik ma bezpośredni wpływ tylko na agrotechnikę. Dlatego bardzo ważnym elementem jest prawidłowy płodozmian, wybór odpowiedniej odmiany, stosowanie kwalifikowanego materiału siewnego, przestrzeganie właściwego terminu siewu oraz terminowe i precyzyjne wykonywanie zabiegów ochrony roślin.

Krajowy rejestr zawiera 161 odmian rzepaku ozimego.

W roku 2019 w woj. mazowieckim założono jedno doświadczenie z rzepakiem ozimym w ZDOO Kawęczyn. W publikacji również wykorzystano wyniki z woj. łódzkiego oraz woj. lubelskiego. W badaniach uczestniczyło 67 odmian. Najlepsze plony uzyskano w Sulejowie woj. łódzkie.

Powyżej wzorca plonowały następujące odmiany: ANNISTON, ARKANSAS, HAMILTON, ES IMPERIO, ABSOLUT, KWS STEFANO, DK EXTRACT, ANGELICO, COPERNICUS.

Tabela 1. RZEPAK OZIMY. Warunki polowe doświadczeń. Rok zbioru: 2019

Miejscowość	ZDOO Kawęczyn (pole Radzików)	SDOO Sulejów	SDOO Cicibór Duży
Powiat	Warszawa Zachód	Piotrków Trybunalski	Biała Podlaska
Kompleks rolniczej przydatności gleby	żytni bardzo dobry	żytni dobry	żytni bardzo dobry
Klasa bonitacyjna gleby	III a	III a	III b
pH gleby w <i>KCl</i>	6,3	6,6	5,9
Przedplon	pszenica ozima	jęczmień jary	jęczmień ozimy
Data siewu (<i>dzień, m-c, rok</i>)	31.08.18	28.08.18	29.08.18
Obsada nasion (<i>szt/m²</i>)	70/60	60/50	60/50
Data zbioru (<i>dzień, m-c, rok</i>)	15.07.2019	13.07.2019	15.07.2019
Nawożenie mineralne			
N (<i>kg/ha</i>)	243	160	200
P₂O₅ (<i>kg/ha</i>)	45	80	62
K₂O (<i>kg/ha</i>)	90	120	87
Środki ochrony roślin			
Zaprawa nasienna (<i>nazwa</i>)	Lumiposa 625 FS	Lumiposa 625 FS	Lumiposa 625 FS
Herbicyd (<i>nazwa, dawka/ha</i>)	Butisan Avant -2,5 l Targa Super - 1 l Iguana 360 SL -0,2 l	Butisan Avant - 2,5 l Navigator 360SL -0,2 l Metazanex 50SC - 1,5 l Galera 334SL - 0,35 l Agil SS 100SL - 0,7 l	Klif 480EC - 0,2 l Buster 100EC - 0,4 l Navigator 360SL -0,2 l
Insektycyd (<i>nazwa, dawka/ha</i>)	Proteus 110OD -0,3 l Fastac 100EC - 0,1 l Nurelle D 550SC - 0,6 l Proteus 110OD - 0,6 l	Kaiso 050EG - 0,15 kg Decis Mega 050EW - 0,15 l Karate Zeon 050CS -0,2 l Biscaya 240OD - 0,3 l Proteus 110OD - 0,5 l	Karate Zeon 050CS - 0,2 l Proteus 110OD - 0,5 l Apis 200SE -0,25 l Proteus 110OD -0,6 l

Tabela 2. RZEPAK OZIMY. Plon nasion w roku 2019

Nr	Nazwa odmiany	Kawęczyn	Sulejów	Cicibór Duży	Średnia w roku 2019
Wzorzec (dt/ha)		<u>37,4</u>	<u>38,7</u>	<u>34,1</u>	<u>37,5</u>
1	Sherlock	99	74	107	93
2	Quartz	95	90	96	93
3	ES Valegro	83	85	89	86
4	Bazalt	95	107	96	100
5	Birdy	74	88	86	82
6	Chrobry	97	102	108	102
7	Marcelo	112	95	99	102
8	SY Ilona	83	96	71	84
9	SY Rokas	88	92	84	88
10	Derrick	78	56	88	73
11	Galileus	77	90	91	86
12	Hevelius	87	82	96	88
13	Rumba	103	115	111	110
14	Bonanza	102	121	107	110
15	Marcopolos	114	112	113	113
16	Garou	103	114	100	106
17	Mercedes	87	88	102	92
18	Arango	118	107	112	112
19	Oriolus	117	113	125	118
20	Popular	93	93	86	91
21	Atora	118	118	115	117
22	Kuga	99	107	123	109
23	Mentor	97	102	100	100
24	SY Florida	112	102	103	106
25	DK Expiro	96	97	92	96
26	DK Expansion	109	112	92	105
27	DK Extract	96	120	107	108
28	DK Platinum	102	106	122	110
29	ES Cesario	110	106	101	106
30	ES Imperio	121	103	107	110
31	Hamilton	110	103	101	105
32	Taifun	117	104	120	113
33	Tigris	98	96	104	99

34	Inspiration	94	98	91	94
35	SY Saveo	90	105	111	102
36	Alasco	101	95	85	94
37	Anniston	119	108	116	114
38	Architect	101	98	93	97
39	Copernicus	114	123	108	115
40	DK Exotter	87	102	105	98
41	DK Expression	100	91	111	101
42	Einstein	93	111	111	105
43	ES Barocco	90	103	99	98
44	INV1165	109	110	101	107
45	Kicker	69	79	79	76
46	PT248	96	106	98	100
47	Roberto KWS	96	96	88	94
48	Sergio KWS	94	88	89	90
49	Stefano KWS	113	115	98	109
50	Absolut	93	96	93	94
51	Advocat	93	95	109	99
52	Angelico	97	94	101	98
53	Arkansas	100	94	92	95
54	Aspect	89	98	91	93
55	Astana	126	100	114	113
56	Augusta	89	80	92	87
57	Chopin	98	104	85	96
58	Prince	104	104	101	103
59	Ragnar	106	93	92	97
60	SY Alibaba	89	80	92	87
61	SY Iowa	109	102	96	103
62	Tatiana	105	105	106	102
63	DK Exception	114	104	106	108
64	Gordon KWS	109	105	89	101
65	Severino KWS	109	110	102	107
66	Trezzor	106	112	99	106
67	Thure	97	86	98	93

Tabela 3. RZEPAK OZIMY. Plon nasion odmian (% wzorca). Rok zbioru: 2019

Lp.	Odmiana	Plon nasion w % wzorca				
		2019	2018	2017	2018-2019	2017-2019
Wzorzec dt/ha		<u>36,7</u>	<u>49,5</u>	<u>48,6</u>	<u>43,1</u>	<u>44,9</u>
1	Sherlock	86	92	89	89	89
2	Quartz	74	95	79	86	84
3	ES Valegro	93	92	95	92	93
4	Bazalt	86	89	91	88	89
5	Birdy	100	88	106	93	98
6	Chrobry	82	99	96	92	93
7	Marcelo	88	90	86	89	88
8	SY Ilona	93	102	95	98	97
9	SY Rokas	88	99	99	84	96
10	Derrick	102	-	-	-	-
11	Galileus	102	-	-	-	-
12	Hevelius	84	-	-	-	-
13	Rumba	95	98	98	97	97
14	Bonanza	105	100	109	102	105
15	Marcopolos	107	97	107	101	103
16	Garou	97	97	101	97	99
17	Mercedes	100	98	102	99	100
18	Arango	91	97	99	94	96
19	Oriolus	94	95	99	94	96
20	Popular	90	98	101	95	97
21	Atora	106	103	101	104	103
22	Kuga	98	87	120	91	102
23	Mentor	76	84	92	81	85
24	SY Florida	96	95	103	95	98
25	DK Expiro	110	109	113	110	111
26	DK Expansion	110	115	-	113	-
27	DK Extract	113	107	112	110	111
28	DK Platinum	99	94	107	96	100
29	ES Cesario	94	113	107	105	105
30	ES Imperio	114	111	113	112	113
31	Hamilton	115	103	114	108	110
32	Taifun	94	99	107	97	100
33	Tigris	105	111	111	109	109
34	Inspiration	98	104	-	101	97-
35	SY Saveo	97	-	99	-	-
36	Alasco	92	113	-	104	-
37	Anniston	118	106	-	111	-
38	Architect	110	113	-	112	-
39	Copernicus	110	110	-	110	-
40	DK Exotter	106	119	-	113	-
41	DK Expression	105	114	110	110	110
42	Einstein	94	102	-	99	-
43	ES Barocco	102	108	-	106	-
44	INV1165	101	115	-	109	-
45	Kicker	105	101	-	103	-
46	PT248	94	95	-	94	-
47	Roberto KWS	98	118	-	109	-
48	Sergio KWS	93	110	-	103	-

49	Stefano KWS	113	109	-	111	-
50	Absolut	113	-	-	-	-
51	Advocat	106	-	-	-	-
52	Angelico	112	-	-	-	-
53	Arkansas	117	-	-	-	-
54	Aspect	109	-	-	-	-
55	Astana	100	-	-	-	-
56	Augusta	96	-	-	-	-
57	Chopin	108	-	-	-	-
58	Prince	109	-	-	-	-
59	Ragnar	99	-	-	-	-
60	SY Alibaba	87	-	-	-	-
61	SY Iowa	103	-	-	-	-
62	Tatiana	102	-	-	-	-
63	DK Exception	108	104	114	106	109
64	Gordon KWS	102	105	107	104	105
65	Severino KWS	107	106	-	107	-
66	Trezzor	106	101	-	103	-
67	Thure	93	98	95	96	95

**Tabela 4. RZEPAK OZIMY. Ważniejsze cechy rolnicze i porażenie przez choroby.
Rok zbioru: 2019**

Lp.	Odmiana	Wysokość roślin	Wyleganie	Dojrzałość techniczna	Zgnilizna twardzikowa	Czerń krzyżowych
		cm	%	L. dni od 01.01	%	Skala 9 ⁰
Wzorzec dt/ha		148	3	178,5	5,4	7,7
1	ES Valegro	140,7	2	179	4	7,8
2	SY Ilona	140,8	2	180	4	8,3
3	Bazalt	148,1	1	180	6	7,7
4	Birdy	145,2	4	180	6	8,3
5	Chrobry	141,7	3	179	6	8,1
6	Derrick	143,1	2	179	6	8,3
7	Galileus	148,6	2	178	6	8,0
8	Hevelius	144,3	2	178	5	8,0
9	Marcelo	139,7	2	178	7	8,2
10	Quartz	136,6	2	179	6	7,8
11	Sherlock	141,4	2	179	5	7,7
12	SY Rokas	139,1	2	180	6	7,7
13	Architect	156,9	2	178	5	8,0
14	DK Expiro	154,6	10	178	6	7,9
15	Absolut	158,3	5	177	5	8,0
16	Advocat	158,9	3	179	6	8,3
17	Alasco	145,6	2	178	6	8,0
18	Angelico	152,1	3	179	5	7,8
19	Anniston	152,8	3	177	5	8,0
20	Arango	144,1	2	179	6	7,7
21	Arkansas	151,4	2	179	6	8,3
22	Aspect	154,1	2	178	5	7,4
23	Astana	145,2	2	179	6	8,2

24	Atora	151,4	1	179	6	8,4
25	Augusta	146,9	1	177	7	8,0
26	Bonanza	158,3	2	180	5	8,1
27	Chopin	152,8	2	178	6	8,4
28	Copernicus	151,0	7	178	6	7,7
29	DK Exotter	149,2	3	177	7	8,3
30	DK Expansion	158,8	3	179	6	8,0
31	DK Expression	148,0	2	178	6	7,9
32	DK Extract	152,6	5	178	5	7,9
33	DK Platinum	150,7	2	178	5	8,0
34	Einstein	143,8	2	179	5	8,2
35	ES Barocco	151,8	4	178	5	7,9
36	ES Cesario	142,6	1	178	6	7,7
37	ES Imperio	146,2	2	179	6	7,9
38	Garou	142,4	1	179	6	8,0
39	Hamilton	152,9	2	179	4	8,1
40	Inspiration	151,9	4	178	6	8,3
41	INV1165	148,3	5	178	4	7,8
42	Kicker	145,9	3	178	4	8,3
43	Kuga	145,5	2	179	6	7,8
44	Marcopulos	153,5	8	179	5	8,2
45	Mentor	145,1	2	179	7	7,7
46	Mercedes	147,3	2	178	7	7,8
47	Oriolus	142,2	2	178	6	7,9
48	Popular	141,9	2	179	5	8,3
49	Prince	143,3	2	179	6	8,2
50	PT248	153,6	2	180	5	7,8
51	Ragnar	151,3	2	180	5	7,8
52	Roberto KWS	153,8	3	179	5	8,2
53	Rumba	141,7	2	179	6	8,3
54	Sergio KWS	148,4	3	178	6	7,6
55	Stefano KWS	156,9	3	178	5	8,3
56	SY Alibaba	138,9	2	178	4	8,0
57	SY Florida	144,6	3	178	5	8,2
58	SY Iowa	147,7	2	178	5	8,0
59	SY Saveo	148,2	1	179	7	8,0
60	Taifun	141,3	1	178	5	8,3
61	Tatiana	146,4	3	178	5	7,7
62	Tigris	155,5	3	178	6	8,2
63	DK Exception	150,0	6	178	5	8,2
64	Gordon KWS	149,6	3	178	4	8,3
65	Severino KWS	154,5	2	178	4	7,8
66	Trezzor	148,9	4	179	6	8,0
67	Thure	137,4	2	178	4	8,3